

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
НАВОИЙ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

ТАРИХ ФАКУЛЬТЕТИ
“УМУМИЙ ТАРИХ” КАФЕДРАСИ

“ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ
ЭНГ ЯНГИ ТАРИХИ”
фанидан мустақил ишларни бажариш бўйича
УСЛУБИЙ КЎРСАТМА

Навоий – 2009 йил

Ушбу услубий кўрсатма тарих фкультети тарих таълим йўналиши тўртинчи курс талабалари учун “Осиё ва Африка мамлакатлари энг янги тарихи” фанидан мустақил ишларни бажариш учун тайёрланиб, зарурий услубий кўрсатмада топшириқлар, зарур адабиётлар ва интернет материалларини қандай бажариш мазмуни берилган.

Услубий кўрсатма Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта махсус таълим вазирлигининг 2009 йил 14 августда тасдиқланган “Талабалар мустақил ишларини ташкил этиш тўғрисида”ги 286-сонли буйруғи ҳамда ушбу буйруққа илова сифатида келтирилган Йўриқномага мувофик тузилди.

Тузувчилар:

т.ф.д., проф. Ғ.Т. Темиров
ўқитувчи З.Б.Жунаев

Такризчилар:

доцентлар: Р.Н. Толибов,
С.Ғиёсов.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУЙРУҚ**

Тошкент шаҳри

14 август 2009 йил № 286

**Талабалар мустақил ишларини
ташқил этиш тўғрисида**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ижтимоий комплексининг ижтимоий-иқтисодий ривожланиш ҳамда иқтисодий ислохотлар амалга оширилишининг 2009 йил I ярим йиллиги якунлари бўйича 2009 йил 4 июль мажлиси Баёнининг 25-банди топшириғи, вазирликнинг 2009 йил 9 июль № 241/1-сонли буйруғи ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги фаолиятини такомиллаштириш бўйича тадбирлар мажмуининг 1.4-банди ижросини таъминлаш, 2008-2009 ўқув йилида мустақил таълим-тарбия жадвали асосида ташқил қилинган махсус тарбиявий курсларни ўқитиш бўйича ўтказилган тажриба-синов ишлари таҳлили асосида 2009-2010 йилидан бакалаврият таълим йўналишлари бўйича ўқув режаларини такомиллаштириш мақсадида

БУЮРАМАН:

1. Олий таълим муассасалари магистратура мутахассисликлари ўқув режаларининг "Умумметодологик фанлар" блокига "Миллий гоё: асосий тушунча ва тамойиллар" фани киритилсин (3-семестр; умумий юклама - 96 соат; аудитория юкламаси - 60 соат: маъруза - 30 соат, семинар - 30 соат, мустақил таълим - 36 соат).

2. "Талабалар мустақил ишини ташқил этиш ва назорат қилиш бўйича Йўриқнома" 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

3. Олий таълим муассасалари ректорларига:

- ўқув режаларига мувофиқ фанлар бўйича бажариладиган мустақил ишлар услубий таъминотини тасдиқланган Йўриқнома талаблари асосида ишлаб чиқилиши таъминлансин;

- талабалар мустақил ишларини бажариш юзасидан тегишли йўлланмалар бериш ва уни бажарилишини назорат қилиб бориш мақсадида ҳафтасига 4 соат ҳажмида консультациялар жадваллари ишлаб чиқилсин; кафедралар томонидан талабалар мустақил ишлари бўйича консультацияларни тегишли фаннинг календар-тематик режасига киритилган ҳолда жадвалга мувофиқ ўтказилиши таъминлансин;

- аудитория фонди имкониятларидан келиб чиққан ҳолда талабалар мустақил ишларини бажариш учун махсус хоналар ажратилиб, замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва техник воситалари билан (компьютер, мультимедиа дастурлари, электрон дарсликлар, ўқув адабиётлари, курс лойиҳаларини бажариш учун чизма-ўқув қуроллари (чизмачилик доскаси) ва ҳ.к.) жиҳозлансин;

- талабалар мустақил ишларини бажариш бўйича консультацияларнинг жадвалларга мувофиқ ташкил этилиши ва сифати мунтазам ўрганиб борилсин ҳамда натижалари Илмий-услубий кенгашларда муҳокама қилиниб, уларнинг самарадорлигини ошириш чоралари белгилансин.

Мазкур буйруқнинг ижросини назорат қилиш вазирнинг биринчи ўринбосари У.Бегимқуловга юклатилсин.

Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлигининг
2009 йил 14 августсонли
буйруғига 1-илова

**Талабалар мустақил ишини ташкил этиш
ва назорат қилиш бўйича
ЙЎРИҚНОМА**

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида чуқур назарий ва амалий билимлар билан бир қаторда танлаган соҳаси бўйича мустақил фаолият кўрсата оладиган, ўз билими ва малакасини мустақил равишда ошириб борадиган, масалага ижодий ёндошган ҳолда муаммоли вазиятларни тўғри аниқлаб, таҳлил қилиб, шароитга тез мослаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш асосий вазифалардан бири сифатида белгиланган.

Маълумки, ахборот ва билимлар доираси тез суръатлар билан кенгайиб бораётган ҳозирги шароитда барча маълумотларни фақат дарс машғулотлари пайтида талабаларга етказиш қийин.

Тажрибалар шуни кўрсатадики, талаба мустақил равишда шуғулланса ва ўз устида тинимсиз ишласагина билимларни чуқур ўзлаштириши мумкин. Талабаларнинг асосий билим, кўникма ва малакалари мустақил таълим жараёнидагина шаклланади, мустақил фаолият кўрсатиш қобилияти ривожланади ва уларда ижодий ишлашга қизиқиш пайдо бўлади.

Шунинг учун талабаларнинг мустақил таълим олишларини режалаштириш, ташкил қилиш ва бунинг учун барча зарурий шарт-шароитларни яратиш, дарс машғулотларида талабаларни ўқитиш билан бир қаторда уларни кўпроқ ўқишга ўргатиш, билим олиш йўллари кўрсатиш, мустақил таълим олиш учун йўлланма бериш олий таълим муассасасининг асосий вазифаларидан бири ҳисобланади.

Талаба мустақил иши (ТМИ) - муайян фандан ўқув дастурида белгиланган билим, кўникма ва малаканинг маълум бир қисмини талаба томонидан фан ўқитувчиси маслаҳати ва тавсиялари асосида аудитория ва аудиториядан ташқарида ўзлаштирилишига йўналтирилган тизимли фаолиятдир.

Ўқишнинг бошланғич босқичларида ТМИни ташкил этиш бир қатор вазифалар билан боғлиқ. Айниқса, биринчи курс талабаларининг таълимнинг навбатдаги тури - олий таълим талабларига кўникиши қийин кечади. Чунки улар таълим олиш жараёнида ўз мустақил фаолиятларини ташкил қилишни деярли билишмайди. Маълумотларни қайси манбадан, қандай қилиб топиш, уларни таҳлил қилиш ва зарурларини ажратиб олиб тартибга солиш, конспектлаштириш, ўз фикрини аниқ ва ёрқин ифодалаш, ўз вақтларини тўғри тақсимлаш, шунингдек, ақлий ва жисмоний имкониятларини тўғри баҳолаш улар учун катта муаммо бўлади. Энг асосийси, улар мустақил таълим олишга руҳан тайёр бўлишмайди.

Шунинг учун ҳар бир профессор-ўқитувчи дастлаб талабада ўз қобилияти ва ақлий имкониятларига ишонч уйғотиши, уларни сабр-тоқат билан, босқичма-босқич мустақил билим олишни тўғри ташкил қилишга

ўргатиб бориши лозим бўлади. Талабалар томонидан мустақил равишда ўзлаштириладиган билим ва кўникмаларнинг курсдан-курсга мураккаблашиб, кенгайиб боришини ҳисобга олган ҳолда уларнинг ташаббускорлиги ва ролини ошириб бориш зарур. Шунда мустақил таълимга кўника бошлаган талаба фақат ўқитувчи томонидан белгилаб берилган ишларни бажарибгина қолмай, ўзининг эҳтиёжи, қизиқиши ва қобилиятига қараб, ўзи зарур деб ҳисоблаган қўшимча билимларни ҳам мустақил равишда танлаб ўзлаштиришга ўрганиб боради.

Талабалар мустақил ишларининг шакли ва ҳажмини белгилашда қуйидаги жиҳатлар эътиборга олиниши лозим :

- ўқиш босқичи;
- муайян фаннинг ўзига хос хусусияти ва ўзлаштиришдаги қийинчилик даражаси;
- талабанинг қобилияти ҳамда назарий ва амалий тайёргарлик даражаси (таянч билими);
- фаннинг ахборот манбалари билан таъминланганлик даражаси;
- талабанинг ахборот манбалари билан ишлай олиш даражаси.

Мустақил иш учун бериладиган топшириқларнинг шакли ва ҳажми, қийинчилик даражаси семестрдан-семестрга кўникмалар ҳосил бўлишига мувофиқ равишда ўзгариб, ошиб бориши лозим. Яъни, талабаларнинг топшириқларни бажаришдаги мустақиллиги даражасини аста-секин ошириб, уларни топшириқларни бажаришга тизимли ва ижодий ёндашишга ўргатиб бориш керак бўлади.

ТМЙни ташкил этишда талабанинг академик ўзлаштириш даражаси ва қобилиятини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиш мумкин:

- фаннинг айрим мавзуларини ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш, ўқув манбалари билан ишлаш;
 - амалий, семинар ва лаборатория машғулотларига тайёргарлик кўриб келиш;
 - маълум мавзу бўйича реферат тайёрлаш;
 - курс иши (лойиҳалари)ни бажариш;
 - битирув малакавий иши ва магистрлик диссертацияси учун материаллар тўплаш;
 - ҳисоб-китоб ва график ишларини бажариш;
 - макет, модел ва бадиий асарлар устида ишлаш;
 - амалиётдаги мавжуд муаммонинг ечимини топиш, тест, мунозарали саволлар ва топшириқлар тайёрлаш;
 - илмий мақола, тезислар ва маъруза тайёрлаш;
- амалий мазмундаги ностандарт масалаларни ечиш ва ижодий ишлаш;
- уй вазифаларини бажариш ва бошқалар;

Фан хусусиятидан келиб чиққан ҳолда талабаларга мустақил иш учун бошқа шакллардаги вазифалар ҳам топширилиши мумкин. Талабаларга қайси

турдаги топшириқларни бериш лозимлиги кафедра томонидан белгиланади. Топшириқлар пухта ўйлаб ишлаб чиқилган ва маълум мақсадга йўналтирилган бўлиб, талабаларнинг аудитория машғулотида олган билимларини мустаҳкамлаш, чуқурлаштириш, кенгайтириш ва тўлдиришга хизмат қилиши керак.

Мавзуни мустақил ўзлаштириш. Фанинг хусусияти, талабаларнинг билим даражаси ва қобилиятига қараб ишчи ўқув дастурига киритилган алоҳида мавзулар талабаларга мустақил равишда ўзлаштириш учун топширилади. Бунда мавзунинг асосий мазмунини ифодалаш ва очиқ беришга хизмат қиладиган таянч иборалар, мавзуни тизимли баён қилишга хизмат қиладиган саволларга эътибор қаратиш, асосий адабиётлар ва ахборот манбаларини кўрсатиш лозим.

Топшириқни бажариш жараёнида талабалар мустақил равишда ўқув адабиётларидан фойдаланиб ушбу мавзуни конспектлаштирадilar, таянч ибораларнинг моҳиятини англаган ҳолда мавзуга тааллуқли саволларга жавоб тайёрлайдилар. Зарур ҳолларда (ўзлаштириш қийин бўлса, саволлар пайдо бўлса, адабиётлар етишмаса, мавзуни тизимли баён эта олмаса ва ҳ.к.) ўқитувчидан маслаҳатлар оладилар.

Мустақил ўзлаштирилган мавзу бўйича тайёрланган матн кафедрада ҳимоя қилинади.

Реферат тайёрлаш. Талабага қийинчилик даражаси унинг шахсий имкониятлари, қобилияти ва билим даражасига мувофиқ бўлган бирор мавзу бўйича реферат тайёрлаш топширилади. Бунда талаба асосий адабиётлардан ташқари қўшимча адабиётлардан (монографиялар, илмий, услубий мақолалар, Интернетдан олинган маълумотлар, электрон кутубхона материаллари ва ҳ.к.) фойдаланиб материаллар йиғади, таҳлил қилади, тизимга солади ва мавзу бўйича имкон даражасида тўлиқ, кенг маълумот беришга ҳаракат қилади. Зарур ҳолларда ўқитувчидан маслаҳат ва кўрсатмалар олади.

Яқунланган реферат кафедрада экспертлар иштирокида ҳимоя қилинади.

Кўргазмали воситалар тайёрлаш. Талабага муайян мавзуни баён қилиш ва яхшироқ ўзлаштириш учун ёрдам берадиган кўргазмали материаллар (жадваллар, чизмалар, расмлар, хариталар, макетлар, моделлар, графиклар, намуналар, мусиқий асар, кичик бадиий асар ва ҳ.к.) тайёрлаш топширилади. Мавзу ўқитувчи томонидан аниқланиб, талабага маълум кўрсатмалар, йўл-йўриқлар берилади. Кўргазмали воситаларнинг миқдори, шакли ва мазмуни талаба томонидан мустақил танланади. Бундай вазифани бир мавзу бўйича бир неча талабага топшириш ҳам мумкин.

Талаба кўргазмали материаллардан фойдаланиш бўйича ёзма равишда тавсиялар тайёрлайди ва кафедрада ҳимоя қилади.

Мавзу бўйича тестлар, мунозарали саволлар ва топшириқлар тайёрлаш. Талабага муайян мавзу бўйича тестлар, қийинчилик даражаси ҳар хил бўлган масалалар ва топшириқлар, мунозарага асос бўладиган саволлар тузиш топширилади.

Бунда ўқитувчи томонидан талабага тестга қўйиладиган талаблар ва уни тузиш қонун-қоидалари, қандай мақсад кўзда тутилаётганлиги, муаммоли саволлар тузишда мавзунинг мунозарали моментларини қандай ажратиш лозимлиги, топшириқларни тузиш усуллари бўйича йўл-йўриқ берилади. Консультация пайтларида бажарилган ишларнинг қўйилган вазифа ва талабларга жавоб бериш даражаси назорат қилинади (қайта ишлаб келиш, аниқлаштириш ёки тўлдириш таклиф этилиши мумкин).

Тест, савол ва топшириқлар мажмуаси кафедрада экспертлар иштирокида ҳимоя қилинади.

Илмий мақола, тезислар ва маърузалар тайёрлаш. Талабага бирон бир мавзу бўйича (мавзунини талабанинг ўзи танлаши ҳам мумкин) илмий (рефератив) характерда мақола, тезис ёки маъруза тайёрлаш топширилиши мумкин. Бунда талаба ўқув адабиётлари, илмий-тадқиқот ишлари, диссертациялар, мақола ва монографиялар ҳамда бошқа ахборот манбаларидан мавзуга тегишли материаллар тўплайди, таҳлил қилади, зарурларини ажратиб олиб, тартибга солади, шахсий тажрибаси ва билими, илмий натижаларига асосланган ҳолда қўшимчалар, изоҳлар киритади, ўз нуқтаи-назарини баён этади ва асослайди. Бунда талаба ўқитувчи билан ҳамкорликда ишлайди.

Тайёрланган мақола, тезис ёки маъруза кафедрада ҳимоя қилинади.

Амалий мазмундаги ностандарт масалаларни ечиш ва ижодий ишлаш. Бир мавзу ёки бўлим бўйича ностандарт, алоҳида ёндашиш талаб қилинадиган, назарий аҳамиятга эга бўлган амалий топшириқлар, ижодий ёндашиш талаб қилинадиган илмий-ижодий вазифалар, моделлар, макетлар, намуналар яратиш вазифаси топширилиши мумкин. Амалий топшириқлар масалани ҳал қилишнинг оптимал вариантларини излашга ва топишга қаратилган бўлиши керак.

Талабанинг қизиқиш ва қобилиятига қараб, унга илмий характердаги топшириқлар бериш, ўқитувчи билан ҳамкорликда илмий мақолалар тайёрлаш ва чоп этириш мумкин.

Талабалар мустақил ишини самарали ташкил этишда:

- тизимли ёндошиш;
- барча босқичларини мувофиқлаштириш ва узвийлаштириш;
- бажарилиши устидан қатъий назорат ўрнатиш;
- ташкил этиш ва назорат қилиш механизмларини такомиллаштириб бориш зарур.

Мустақил иш топшириқлари муваффақиятли якунланиши учун қуйидаги талаблар бажарилиши лозим:

- мақсад (билимни мустаҳкамлаш, янги билимларни ўзлаштириш, ижодий фаолликни ошириш, амалий кўникма ва малакаларни шакллантириш ва х.к.), аниқ асосланиши;

- вазифа ва топшириқларнинг аниқ-равшан белгиланиши;
- топшириқларни бажариш алгоритми ва методларидан талабаларнинг етарли даражада хабардор бўлиши;

- маслаҳат ва бошқа ёрдам турларининг тўғри белгиланиши (йўлланма ва кўрсатма бериш, мавзунинг мазмуни ва моҳиятини тушунтириш, муаммоли топшириқларни бажариш усуллари бўйича тушунча бериш, айрим муаммоли моментларни биргаликда ҳал қилиш ва ҳ.к.);

- ҳисобот шакли ва баҳолаш мезонини аниқ белгилаш;
назорат вақти, шакли ва турларини аниқ белгилаб олиш (амалий семинар, лаборатория машгулотлари, консультация учун ёки назорат учун махсус ажратилган вақт; маъруза ё реферат матни, бажарилган топшириқлар дафтари, назорат ишлари, уй вазифаси дафтари, курс ишлари, тест, мақола, ностандарт топшириқлар, саволлар, мақола, кўргазмалар жихозлар ва ижодий ишлар; савол-жавоб, бажарилган иш мазмуни ва моҳиятини тушунтириб бериш, ёзма шаклда баён қилиш ва ҳ.к.).

Талабалар мустақил ишини шартли равишда иккига ажратиш мумкин:

1) аудиторияда амалга ошириладиган ТМИлари. Утилган мавзунини қайта ишлаш, кенгайтириш ва мустаҳкамлашга оид топшириқлар бажарилади;

2) аудиториядан ташқарида амалга ошириладиган ТМИлари. Уқув дастуридаги айрим мавзуларни мустақил ҳолда ўзлаштириш, уйга берилган вазифаларни бажариш, амалий ва лаборатория ишларига тайёргарлик кўриб келиш, ижодий ва илмий-тадқиқот ҳарактеридаги ишлар ва ҳ.к.

Биринчи тур ишлари талабаларнинг назарий ва амалий билимларини ўзлаштириб бориш даражаси, амалий машгулотларга (амалиёт, лаборатория, семинар дарслари) тайёргарлик савияси ва уй вазифаларининг бажарилиш сифатини текшириш мақсадида, одатда, назорат ишлари олиш, савол-жавоб, суҳбат, мунозара, амалий топшириқларни бажартириб кўриш ва ҳ.к. усулларда асосан амалиёт дарсларида назорат (жорий назорат) қилинади.

Жорий назоратда талабанинг дарс пайтида ўтилган материалларни ўзлаштириш ва уйга берилган топшириқларни бажаришдаги фаоллиги, бажариш савияси ва ўзлаштириш даражаси эътиборга олинади.

Иккинчи тур ишлар фаннинг ишчи ўқув дастурида аудиториядан ташқарида ўзлаштирилиши белгиланган мавзу бўйича маълумот ва ахборотларни мустақил равишда излаб топиш, таҳлил қилиш, конспектлаштириш (ёки реферат тарзида расмийлаштириш) ва ўзлаштириш, ижодий ёндашишни талаб қиладиган амалий топшириқларни бажариш кўринишида амалга оширилади. Бу турдаги ишларни бажариш жараёни ва ўзлаштириш сифатининг назорати дарсдан ташқари пайтларда, махсус белгаланган консультация соатларида амалга оширилади.

Талабалар мустақил ишини баҳолаш. ТМИ натижалари амалдаги "Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисидаги Низом"га асосан баҳолаб борилади.

"Тасдиқлайман"
Кафедра мудири _____
26. 08. 2009 йил

**“Осиё ва Африка мамлакатлари энг янги тарихи” фанидан ишчи
дастур бажарилишининг календар тематик режаси**

Т\р	Мавзу номлари	Машгулот тури	Ажратилган вақти	Талабанинг мустақил иши мавзуси ва мазмуни	Ҳисобот шакли	Бажарилиши ҳақида маълумот		Ўқитувчи имзоси
						Соат	Ой ва кун	
1.	Энг янги тарих фанига кириш	Маъруза	2	-	-	-		
2.	Хитой 1918-1945 йилларда	Маъруза	2	Гоминданчилар ҳукмронлиги остида Хитой (Ушбу мавзунини ўқиб-ўрганиб таҳлил қилиш)	Реферат	4		
3.	Хитой 1918-1945 йилларда	Амалий	2	-	-	-		
4.	Хитой Халқ Республикаси 1946-2005 йилларда	Маъруза	2	Хитой халқининг япон босқинчилигига қарши кураши (Ушбу мавзунини ўқиб-ўрганиб таҳлил қилиш)	Ёзма уйиши	4		
5.	Хитой Халқ Республикаси 1946-2005 йилларда	Амалий	2	-	-	-		
6.	1918-1945 йилларда Ҳиндистон	Маъруза	2	Махатма Гандининг сиёсий фаолияти (Ушбу мавзунини бўйича материал тайёрлаб, ёзма тавсифнома	Ёзма тавсифнома	4		

				тузиб келиш)				
7.	1918-1945 йилларда Ҳиндистон	Амалий	2	-	-	-		
8.	1945-2005 йилларда Ҳиндистон	Маъруза	2	-	-	-		
9.	1918-1945 Ҳиндистон	Амалий	2	-	-	-		
10.	1918-1945 йилларда Эрон	Маъруза	2	Ризошоҳ хукуматининг иқтисодий ва сиёсий сиёсати (Интернет маълумотлари дан фойдаланиб семинар ёзиш)	Семинар ёзиш	4		
11.	1945-2005 йилларда Эрон	Маъруза	2	-	-	-		
12.	1918-2005 йилларда Эрон	Амалий	2	-	-	-		
13.	1918-1945 йилларда Туркия	Маъруза	2	Туркияга Греция интервенцияси (Ушбу мавзу бўйича реферат таайёрлаш)	Реферат	4		
14.	1918-1945 йилларда Туркия	Амалий	2	-	-	-		
15.	1945-2005 йилларда Туркия	Маъруза	2	-	-	-		
16.	1945-2005 йилларда Туркия	Амалий	2	-	-	-		
17.	Афғонистон 1918-1945 йилларда	Маъруза	2	1917-2005 йилларда Афғонистон (Ушбу мавзуга оид слайт тайёрлаш)	Слайт тайёрлаш	5		
18.	Афғонистон 1945-2005 йилларда	Маъруза	2	-	-	-		
19.	Афғонистон 1918-2005 йилларда	Амалий	2	-	-	-		
20.	1918-1945 йилларда	Маъруза	2	АҚШниг Японияда олиб	Интернет	2		

	Япония			борган сиёсати (Интернет маълумотлари дан материаллар тайёрлаш)	матер иалла ри			
21.	Шарқ дунёсида Япониянинг ўрни ва роли	Маъруза	2	-	-	-		
22.	1918-2005 йилларда Япония	Амалий	2	-	-	-		
23.	Корея Халқ Демократик Республикаси	Маъруза	2	Кореянинг бўлиниши (Мавзуга оид харита тайёрлаш)	Харит а тайёр лаш	2		
24.	Корея Республикаси	Амалий	2	Осиё мамлакатлари билан Ўзбекистон алоқалари (Президент асарлари бўйича мавзуни ўқиб- ўрганиб таҳлил қилиш)	Ёзма уй иши	2		
25.	Индонезия Республикаси 1918-1945 йилларда	Маъруза	2	Вьетнам уруши (Мавзуни ўқиб-ўрганиб реферат тайёрлаш)	Рефер ат	4		
26.	Индонезия Республикаси 1946-2005 йилларда	Маъруза	2	Мисрга АҚШ, Англия агрессияси (Интернет маълумотлари дан материал тайёрлаш)	Интер нет матер иалла ри	2		
27.	Индонезия Республикаси 1918-2005 йилларда	Амалий	2	-	-	-		
28.	Жами: Жумладан: маъруза амалий машғулоти мустақил иш		93 32 24 37					
		ИККИНЧ	ЯР	ЙИЛЛИК	УЧУН			

		И	И М					
1.	1918-2005 йилларда Вьетнам	Маъруза	2	1918-1945 йилларда Вьетнам (Мавзуга оид слайт тайёрлаш)	Слайт тайёр лаш	2		
2.	1946-2005 йилларда Покистон	Маъруза	2	-	-	-		
3.	Араб давлатлари 1918-2005 йилларда	Маъруза	2	Араб давлатларининг мустақилликни қўлга киритиши (Мавзуга оид кўргазмалар стенд тайёрлаш)	Стенд тайёр лаш	4		
4.	Араб давлатлари 1918-2005 йилларда	Амалий	2	Ўзбекистон ва Араб мамлакатлари (Президент асарлари бўйича мавзунини ўқиб- ўрганиб таҳлил қилиш)	Ўзма уй иши	2		
5.	Миллий мустақилликка эришгандан сўнг Африка мамлакатлари ривожланиш йўли (тажрибалар ва муаммолар)	Маъруза	2	1945-2005 йилларда Тропик ва Жанубий Африка мамлакатлари (Мавзуга оид слайт тайёрлаш)	Слайт тайёр лаш	2		
6.	1945-2005 йилларда Африка мамлакатлари	Амалий	2	-	-	-		
7.	Жами: Жумладан: маъруза амалий машғулоти мустақил иш		26 8 4 10					

Изоҳ: ТМИ ҳажмидан келиб чиқиб ўқув жадвалига ҳафтасига бир марта куннинг биринчи ярми(ноловой пара)га консультация дарси қўйилади (ТМИ 42 соат /20 ҳафта = 2 с.)

**Намуна: «Осиё ва Африка мамлакатлари энг янги тарихи»
фанидан рейтинг ишланмаси ва баҳолаш мезонлари
Рейтинг ишланмаси**

Т/р	Назорат турлари	Сони	Балл	Жами балл
I	ЖБ			45
	1.1. Амалий машғулоти бажариш	12	1.6 * 12	20
	1.2. Тарқатма материалларни бажариш	12	1.6 * 12	20
	1.3. ТМИ (Ўзбекистон ва Араб мамлакатлари (Президент асарлари бўйича мавзунини ўқиб-ўрганиб таҳлил қилиш) - ёзма реферат тайёрлаш	1	5	5
II.	ОБ	2	15	40
	2.1. Ёзма иш (3та савол)	1		
	2.2. Тест (50та савол)	(50 * 0,5)	25	
III.	ЯБ	1	15	15
	3.1. Якуний баҳолаш		(5x3=15)	
	3.1.1. Ёзма иш (3 та савол)			
Жами				100

«Осиё ва Африка мамлакатлари энг янги тарихи» курсидан баҳолаш мезони

1.1. Амалий машғулотида қатнашиб, унинг топшириқларини тўла сифатли бажарган талабага 1,5-1.6 балл берилади, агар тўла бўлмаса бажариш даражасига қараб 1-1,4 баллгача берилади.

1.2. Тарқатма материаллар топшириқларини тўла мустақил бажарган ва амалда қўллай оладиган талабага 1,5-1.6 балл, тўла бажармаган талабага бажарилган иш ҳажмига ва сифатига қараб 1-1.4 баллгача берилади.

1.3. Амалий машғулотида бўйича берилган талабалар мустақил ишларининг бажарилиши ҳажми ва сифатига қараб 4 дан 5 баллгача берилиши мумкин (топшириқлар тўлиқ ва сифатли, ижодий тарзда бажарилган - 4,8 - 5 балл, сифатли ва меъёр талаблари даражасида - 4,0 -4,5 балл, ўрта даражада -3,1- 4,4 балл).

2.1. Оралиқ баҳолаш ёзма тарзда ўтказалиб, ундан 3 та саволга жавоб бериши сўралади. Ҳар бир савол 5 баллгача баҳоланади.

- агар савол моҳияти тўла очилган бўлса, жавоблари тўлиқ ва аниқ ҳамда ижодий фикрлари бўлса-4,6-5 балл
- саволнинг моҳияти умумий очилган асосий фактлар тўғри баён этилган бўлса-4,1-4,5 балл
- саволга умумий тарзда жавоб берилган, аммо айрим камчиликлари бўлса 3,6-4 балл
- саволга умумий жавоб берилган, аммо айрим фактлар тўлиқ ёритилмаган бўлса 3,1-3,5 балл
- саволга жавоб беришга ҳаракат қилинган, аммо чалкашликлар бўлса - 2,6 - 3 балл берилади.

2.2. Талабанинг мустақил иши - Ўзбекистон ва Араб мамлакатлари (Президент асарлари бўйича мавзуни ўқиб-ўрганиб таҳлил қилиниб, берилган мавзу бўйича реферат тайёрланади:

- рефератда мавзу тўлиқ очилган, тўғри хулоса чиқарилган ва ижодий фикрлари бўлса- 4,6-5 балл
- мавзу моҳияти очилган, фақат хулосаси бор - 4,1-4,5 балл
- мавзу моҳияти ёритилган, аммо арзимас камчилиги бўлса - 3-4 балл берилади.
- мавзу моҳияти ёритилган, аммо айрим камчиликлари бор бўлса -2,5-3 балл берилади.

3.1. Якуний баҳолашда талаба 3 та саволга ёзма ёки 30 та тест саволига жавоб бериши лозим.

- ҳар бир ёзма саволга 5 балл ажратилади.
- агар савол моҳияти тўла очилган бўлиб, мавзу бўйича талабанинг танқидий нуқтаи назари баён қилинган бўлса - 4,5-5 балл
- саволнинг моҳияти тўла очилган, асосий фактлар тўғри баён қилган бўлса - 4,1-4,4 балл
- саволга тўғри жавоб берилган, лекин айрим камчиликлари бор бўлса- 3,1-4 балл
- берилган саволда жавоблар умумий ва камчиликлар кўпроқ бўлса - 2,6-3 балл берилади
- тест саволининг ҳар бири 0,5 баллик тизимида баҳоланади.

Намуна Талабалар мустақил иши бўйича консультациялар ташкил этиш тартиби

1. Талабалар мустақил иши (ТМИ) бўйича консультация дарси аудиториядан ташқарида амалга оширишга мўлжалланган мустақил ишларни бажариш юзасидан тегишли йўлланмалар бериш ва уни бажарилишини назорат қилиб бориш мақсадида ташкил қилинади.

2. ТМИ бўйича консультация дарси фаннинг календар-тематик режасига мувофиқ ўтказилади.

3. Консультация дарси тегишли фан ўқитувчиси томонидан ўтказилади.

4. Фан ўқитувчиси консультация дарсида қуйидаги ишларни амалга оширади:

- ТМИ топшириқларини бажариш юзасидан тегишли йўлланма беради;
- топшириқни бажариш режасини тузишга ёрдамлашади;
- тегишли адабиётлар ва ахборот манбаларини тавсия қилади;
- ТМИ юзасидан тайёрланган ишланма, ҳисобот, реферат, ҳисоб-китоб

ва топшириқ натижаларини қабул қилади ҳамда баҳолайди.

5. ТМИ бўйича консультациялар ўқув жараёнининг 1 ёки 2 сменада ташкил этилишига қараб талабаларнинг дарсдан бўш вақтларида дарс жадвалига киритилади.

Намуна:

II смена

Хафта кунлари	Жуфт-лик	Фан номи	Аудитория	Машғулот тури	Уқитувчининг Ф.И.Ш.
Душанба	1	Ўзбекистон тарихи	101	Маъруза	доц. Муҳаммадиев Ш.
	2	Осиё ва Африка мамлакатлари энг янги тарихи	202	Маъруза	Проф. Темиров Ғ.Т.
	3	Физика	200-201	Лаборатория иши	доц. Ахмедов Х.
	4(ноло вой пара).	ТМИ (Осиё ва Африка мамлакатлари энг янги тарихи)	204	Консультация	Ўқит. Жунаев З.

6. ТМИ бўйича консультация дарслари ўқитувчи журналида қайд этиб борилади.